

NÁZEV MATERIÁLU	Připomínky Svazu průmyslu a dopravy ČR k Aktualizaci Národního akčního plánu energetické účinnosti ČR
Č. J.	GŘ/27/SHP/2017
DATUM ZPRACOVÁNÍ	20. dubna 2017
KONTAKTNÍ OSOBA	Bohuslav Čížek
TELEFON	731 688 675
E-MAIL	bcizek@spcr.cz

I. OBECNÉ SHRNTÍ HLAVNÍCH DOPADŮ PŘEDLOŽENÉHO MATERIÁLU

Materiál naplňuje povinnost ČR dle čl. 24 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti. V současné podobě kapitoly 3.2.1. Strategie renovace budov, která vychází z přílohy č. 4, materiál vytyčuje zcela nerealistické cíle v renovaci budov do roku 2030 a zásadním způsobem podkopává vyjednávací pozici ČR k revizi směrnice o energetické účinnosti.

II. OBECNÉ ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY

Požadujeme zcela přepracovat kapitolu 3.2.1 Strategie renovace budov a související přílohu č. 4. Ve stávajícím znění materiálu požadujeme uvést, že Strategie renovace budov se v současnosti přepracovává s ohledem na nejnovější dostupná statistická data a reálné výsledky operačních programů a bude doplněna dodatečně. Uvedený úkol s odpovídajícím termínem je třeba doplnit také do návrhu usnesení vlády.

Odůvodnění:

1. Potenciál úspor uváděný v příloze č. 4, ze kterého vycházejí závěry i kapitola 3.2.1 vychází ze zastaralých a nevěrohodných předpokladů a nebere v úvahu výsledky statistického šetření ČSÚ Energo 2015.

V příloze č. 4 Strategie renovace budov je v kapitole 5.1. uvedeno:

„Dále byl odhadnut podíl již zrenovovaných budov. U rodinných domů je toto procento 25 % a u bytových domů 40 % (samotné panelové bytové domy jsou zrekonstruovány z 55 %). Vyšlo se z vlastního šetření, odhadů konzultačních společností, statistiky podpůrných programů, množství prodaného ETICS (kontaktní zateplovací systém) a v případě bytových domů studie PanelScan1. Větší část ze zrenovovaných budov je uvažována na požadované hodnoty součinitelů prostupu tepla, menší část pak na doporučené hodnoty podle normy ČSN 730540 (2011).“

Celá příloha č. 4 se tak ve skutečnosti opírá jen o odborné odhady a údaje z dílčí studie z roku 2009. Z výsledků šetření ČSÚ Energo 2015 (Tab. 2-4.1. Byty a způsob jejich zateplení, str. 31) však vyplývá, že zateplené stěny mělo v roce 2015 v ČR již 47 % bytů, zateplení střechy 33,6 % bytů, tepelně izolační okna mělo 75,4 % bytů a zcela nezatepleno bylo jen 18,8 % bytů, většinou v domech postavených před rokem

¹ Studie stavu bytového fondu panelové zástavby v ČR, CERPAD pro MMR, 2009

1970. V příloze č. 4 je tudíž celkový zbývající potenciál úspor v rezidenčním sektoru pravděpodobně podstatně nadhodnocen.

2. Postup založený na statistické simulaci je prakticky neověřitelný a nepřezkoumatelný a není nijak zajištěn jeho vztah ke statistickým datům ohledně skutečného složení a stavu fondu rezidenčních budov – viz připomínka č. 1.

V příloze č. 4 Strategie renovace budov je v kapitole 5.1. uvedeno:

„V dalším kroku byl využit vlastní unikátní model autora studie², který pracuje na stochastickém principu. Pro každou ze 72 kategorií vytvoří vždy 1000 hypotetických budov lišících se ve stanoveném intervalu svou geometrií, orientací, velikostí a také tepelně-izolačními vlastnostmi obálky budovy. Tento způsob modelování snižuje míru odchylky výsledku oproti postupu, kdy by se pro každou kategorii pracovalo pouze s jednou reprezentativní budovou.

Model byl pro výpočet nakalibrován tak, aby výsledné hodnoty konečné spotřeby energie (resp. na úrovni budovy dodané energie) odpovídaly skutečné statistice MPO.“

„Nakalibrování“ stochastického modelu tak, aby jeho konečná spotřeba „seděla“ na statistické údaje však nijak nezajišťuje, že modelované složení budov a jejich stav odpovídá dostupným statistickým datům. Navíc je takový postup naprosto nepřezkoumatelný a neverifikovatelný a tudíž z principu nevěrohodný. Podstatným vstupem do takto vytvořeného modelu jsou průměrné vnitřní teploty v období vytápění, které jsou pouze odhadovány. Jejich snížením pod reálné hodnoty je do modelu zanesena značná chyba, když je v ČR zcela běžné přetápění zaměřeno za horší než reálný stav obálek budov a zdrojů tepla a z toho je následně odvozován efekt možných technických opatření.

3. Uvažované scénáře nejsou nijak kalibrovány s ohledem na reálné předpoklady, absorpční potenciál ani možnosti veřejných rozpočtů ČR a doporučený scénář č. 4 (rychlá a důkladná renovace budov) je pak zcela mimo možnosti ČR a zjevně není nákladově optimální.

V případě základní scénáře je uvažováno s 1 % renovovaných budov ročně. Odvození tohoto základního údaje např. na základě historických údajů o tempu renovací v ČR není vůbec provedeno, není tedy vůbec jasné, jaký je vztah tohoto údaje k reálnému tempu renovací např. bytového fondu v ČR v posledních letech (zda se jedná o nárůst nebo naopak pokles). U dalších scénářů pak vůbec není zkoumána náročnost prostředky z veřejných rozpočtů (je zjevné, že jen „morální“ pobídky k dalšímu rozhýbání renovací budov v prostředí s rekordně nízkými úrokovými sazbami stačit nebudou) ani reálná absorpční kapacita pro tyto prostředky vyplývající z reálných zkušeností z operačních programů nebo Nové zelené úsporám. Uvedené scénáře jsou tak naprosto hypotetické bez jakéhokoliv „kontaktu s realitou“.

Zcela v rozporu s ekonomickou realitou je pak skutečnost, že oproti základnímu scénáři dochází ve všech ostatních scénářích k poklesu měrné investice na jednotkovou úsporu energie. V základním scénáři budou logicky realizována nejefektivnější opatření při využití dostupných kapacit na trhu, naopak při dalších scénářích budou logicky muset proběhnout i méně efektivní opatření při přebytku poptávky po stávajících kapacitách, je tak těžko představitelné, že růst poptávky po určitých službách a realizace méně efektivních opatření povede k poklesu měrných investic na jednotku uspořené energie. Tento rozpor není ve studii nijak blíže osvětlen a už sám o sobě vede k zásadnímu zpochybnění výsledků. Z údajů uvedených v příloze č. 4 vyplývá průměrná prostá doba návratnosti prováděných opatření na budovách přibližně 20 let. Jedná se však o průměr různých opatření, z nichž některá budou mít dobu návratnosti významně kratší (a budou

² <http://optimalizacebudovy.fsv.cvut.cz>

reálně realizována) a další naopak významně delší a ta bez dotace realizována nebudou a to nejen komerčním sektorem (budovy v průmyslu, terciální sektor), ale ani v rezidenčním sektoru.

Průměrnou prostou dobu návratnosti 20 let nelze považovat za parametr odpovídající nákladové efektivitě s ohledem na průměrný náklad kapitálu různých vlastníků v sektoru budov. Ve skutečnosti musí mít opatření rozumně samofinancovatelná úvěrem nebo pomocí metody EPC prostou dobu návratnosti nanejvýš přibližně poloviční, což zásadně limituje ekonomický potenciál úspor energie v sektoru budov. To se týká zejména tzv. hlubokých renovací. Reálně se pro ně investoři v podmínkách ČR rozhodují zřídka i přes výrazně vyšší míru dotace v některých operačních programech. V tomto směru příloha č. 4 ignoruje realitu, možnosti a reálné výsledky stimulace hlubokých renovací budov pomocí ekonomických nástrojů v ČR.

Navíc je zjevné, že pokud by ČR chtěla například ztrojnásobit tempo renovací oproti základnímu scénáři nebo zvýšit podíl hlubokých renovací z 5 % na 85 %, tak by se tak těžko mohlo stát bez zásadního zapojení dotačních prostředků z veřejných rozpočtů. Doporučovaný scénář č. 4 počítá oproti základnímu scénáři s nárůstem investic do renovací mezi lety 2020 a 2030 o 16,6 miliardy Euro, tedy přibližně o 450 miliard Kč. Pokud by bylo nutné tyto investice stimulovat dotacemi z veřejných rozpočtů ve výši 40 % (reálný průměr existujících programů je významně vyšší), pak to znamená v daném období 2020 až 2030 zátěž pro veřejné rozpočty v rozsahu 180 miliard Kč, tedy cca 18 miliard Kč ročně. Taková suma je nejen mimo administrativní možnosti a reálný absorpční potenciál renovací budov v ČR, ale zejména mimo reálné možnosti veřejných rozpočtů, přičemž na financování z fondů EU již po roce 2020 nelze spoléhat. Samotný materiál uvádí na str. 72 celkovou předpokládanou alokaci v letech 2014-2020 ve výši 96 miliard Kč, což představuje cca 13 miliard Kč ročně a už dnes je zjevné, že se tyto prostředky nepodaří v daném období vyčerpat, navíc ne všechny jsou určeny na renovace budov. V období po roce 2020 bude navíc ekonomicky efektivní potenciál úspor dále snížen opatřeními již provedenými do roku 2020.

Zásadní pochybnosti lze mít i o ekonomických vstupech, když se v příloze č. 4 uvádí: „Cena energie pro konečné odběratele rostla za posledních desetiletí o 3 až 6 % ročně bez zohlednění daňových změn. Cena stavebních prací za posledních pět let naopak v důsledku krize poklesla.“ V posledních letech jsme byli naopak svědky stagnace nebo i poklesu cen energií a průměr za poslední desetiletí těžko bude 3 až 6 %. Ceny stavebních prací naopak mají tendenci v prostředí rostoucí ekonomiky a mezd růst. Ekonomické vstupy do modelu tak připomínají historický stav někdy před osmi lety, ale rozhodně ne současnou realitu a rozumně očekávatelnou budoucnost.

V kapitole 7.3. se pak uvádí: „Z modelování se jeví jako nejvhodnější zajistit naplnění alespoň scénáře č. 4 (rychlý a důkladný), který by do roku 2030 přispěl celkovou úsporou na konečné spotřebě energie 72 PJ. Celkové náklady jsou odhadnuty na 27,8 mld. euro. Oproti stejně rychlému scénáři, avšak s mělkou renovací (scénář č. 2) přináší scénář č. 4 o 26 % větší úsporu při vyšších nákladech pouze o 19 %. Posun k realizaci scénáře č. 4 se tedy jeví nákladově efektivní a zajistí vyšší příspěvek k naplnění českého cíle.“ Tato argumentace se ovšem týká pouze relativního srovnání dvou scénářů, nikoliv absolutní nákladové efektivity kteréhokoliv z nich. Stejným způsobem lze dospět k závěru, že nejvýhodnější je scénář č. 5, který oproti scénáři č. 4 představuje zvýšení investičních nákladů o 30 %, ale zvýšení úspory energie o 33 %. Tento scénář ovšem ani sami autoři nepovažují za reálný.

4. Tvzení uváděná v kapitole 3.2.1 jsou v zásadním rozporu se schválenou rámcovou pozicí ČR k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti.

Ve schválené rámcové pozici je na str. 11 uvedeno:

„ČR vnímá čl. 7 EED jako nejzásadnější z pohledu dopadu na ekonomiku ČR. Vzhledem k sektorovému zaměření české ekonomiky, hospodářským podmínkám a obecně potenciálu zvyšování energetické účinnosti

v ČR by navržená povinnost dosahovat nových úspor ve výši 1,5 % i po roce 2020 mohla mít dopad nejen na státní rozpočet, ale také na distributory a maloobchodní prodejce elektrické energie a potažmo i přímo na spotřebitele. ČR proto vnímá čl. 7 EED jako nejzásadnější z pohledu dopadu na ekonomiku ČR i veřejné rozpočty.

Dle předběžných výpočtů představuje cíl dle čl. 7 výši nových úspor energie na úrovni 76,5 PJ. Při stanovení této hodnoty je počítáno s odpočtem průměrné spotřeby energie v dopravě, odpočtem cca 10 % neprodané energie pro vlastní spotřebu a uplatnění výjimek dle odst. 2 čl. 7 v plné výši, tzn. 25 %. Pokud vycházíme z nákladovosti úsporných opatření z aktuálního znění NAP EE (v reálu lze očekávat navýšení nákladovosti na dosažení úspor energie na 1 PJ z důvodu realizace „levných opatření“ do roku 2020), dosažení cíle 76,5 PJ nových úspor energie by vyžadovalo prostředky ve výši ve výši cca 361 mld. Kč.

Na základě výše uvedeného ČR nesouhlasí s prodloužením povinnosti pokračovat v každoročním dosahování nových úspor ve výši 1,5 % po roce 2020 v rozsahu, v jakém je v návrhu nastavena. Nastavení předložené v revizi EED překračuje nákladově efektivní potenciál úspor a znamená významné zatížení české ekonomiky a možné ohrožení konkurenceschopnosti českého průmyslu.“

Kapitola 3.2.1 předložené aktualizace Národního akčního plánu energetické účinnosti ČR ovšem tyto informace zásadně zpochybňuje, když na str. 45 uvádí, že: „V období mezi lety 2020-2030, které bude důležité pro plnění cílů revidované směrnice o energetické účinnosti lze tak pouze v sektoru budov ušetřit 74 PJ.“ A dále na str. 47: „Z modelování se jeví jako nejvhodnější zajistit naplnění alespoň scénáře č. 4 (rychlý a důkladný), který by do roku 2030 přispěl celkovou úsporou na konečné spotřebě energie 72 PJ. Celkové náklady jsou odhadnuty na 27,8 mld. euro.“ Tyto informace vychází z přílohy č. 4.

ČR tedy Evropské komisi sděluje, že jen v budovách je optimální do roku 2030 ušetřit 72 PJ (mezi lety 2020 a 2030 jde o 65 PJ) a je srozuměna s tím, že celkové náklady jsou vyčísleny na 27,8 miliard Euro, tedy poměrně šokujících 750 miliard Kč (mezi lety 2020 a 2030 jde o 23,3 miliard Euro, tedy cca 629 miliard Kč). Z výše uvedeného vyplývá, že zaslání Aktualizace Národního akčního plánu energetické účinnosti ČR Evropské komisi v současné podobě kapitoly 3.2.1 a přílohy č. 4 zásadním způsobem podkope jakoukoliv snahu o prosazení změn v čl. 7 směrnice o energetické účinnosti ve smyslu schválené rámcové pozice ČR s odpovídajícími ekonomickými důsledky.

5. Jako kontaktní osoba je na konci přílohy č. 4 uveden Mgr. Petr Holub, ředitel aliance Šance pro budovy, který je podle vlastností souboru také jeho autorem.

Je jistě zcela legitimní, pokud Šance pro budovy prosazuje zájmy svých členů a lobbuje u orgánů státní správy. Je ovšem přinejmenším poněkud nestandardní, pokud za MPO zpracovává dokumenty, které jsou rozhodujícím podkladem pro státní regulaci a strategii. Když už má být takto zásadní dokument, na základě něhož se rozhoduje o miliardách korun veřejných prostředků, zpracováván mimo vlastní kapacity MPO, pak by měl být v první řadě zpracován osobou, která není ve zjevném střetu zájmů a neprosazuje zájmy jedné zájmové skupiny.

III. KONKRÉTNÍ ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY

1) Připomínka ke grafům na str. 4 až 7

Požadujeme grafy opravit ve smyslu odůvodnění.

Odůvodnění: Do grafů je třeba doplnit zdroj dat. V uváděných informacích je třeba vyjasnit zásadní rozpor, když je v grafu na str. 5 uvedena energetická náročnost hospodářství ČR cca 400 GJ/mil. Kč (rok není uveden) a z grafu na str. 7 pak vyplývá energetická náročnost ČR v roce 2015 cca 150 GJ/mil. Kč. Pravděpodobně jde o přepočtení na jinou srovnávací základnu HDP případně ještě o přepočtení na paritu kupní síly.

2) Přípomínka ke kapitole 3.1.1 - Systémy povinného zvyšování energetické účinnosti a alternativní opatření – odst. „Nastavení dílčích období“ (str. 25)

V odstavci „Nastavení dílčích období“ upravit argumentaci pro zavedení delšího období I (2014-2018) – viz odůvodnění.

Odůvodnění:

V odstavci Nastavení dílčích období je zdůvodněno, že období I je delší z důvodu pomalejšího náběhu úspor. Dále v textu (str. 29) je však uvedeno, že aktuální plnění cíle je na 160%. Jedno druhé vyvrací.

3) Přípomínka ke kapitole 3.1.1 - Systémy povinného zvyšování energetické účinnosti a alternativní opatření – odst. „Další alternativní opatření na období 2017 – 2020“ (str. 27)

Doporučujeme doplnit jako jedno z dalších alternativních opatření toto: „vzdělávací a osvětové kampaně zaměřené na změnu chování v domácnostech a průmyslu“.

Odůvodnění:

V seznamu není uvedeno žádné opatření, které by umožnilo započítat měkké úspory v domácnostech a průmyslu. Potenciál těchto úspor je významný.

4) Přípomínka ke kapitole 3.1.1 - Systémy povinného zvyšování energetické účinnosti a alternativní opatření – odst. „Plnění alternativního schématu povinného snižování spotřeby energie“ (str. 29)

V odstavci „Plnění alternativního schématu povinného snižování spotřeby energie“ upravit následující textace – viz odůvodnění.

„Průběžné hodnocení naplňování závazku čl. 7 směrnice podle takto schváleného schématu se ukázalo jako nedostatečné“

„Ze závěrů tohoto průběžného hodnocení prezentované ve Zprávě o stavu dosahování národních cílů v oblasti energetické účinnosti vyplynulo, že pokud nedojde rozšíření politických opatření realizovaných příp. plánovaných, nebude cíl povinných nových úspor splněn, ani v období 2014 – 2016, ani v období 2017 - 2020.“

Odůvodnění:

V odstavci „Plnění alternativního schématu povinného snižování spotřeby energie“ je popsáno, že dle průběžného hodnocení je dosavadní vývoj nedostatečný, bez případných změn nebude cíl naplněn. Dále v textu (str. 29) je však uvedeno, že aktuální plnění cíle je na 160%. Jedno druhé vyvrací.

5) Přípomínka ke kapitole 3.1.1 - Systémy povinného zvyšování energetické účinnosti a alternativní opatření – odst. „Plnění alternativního schématu povinného snižování spotřeby energie“ (str. 29)

V odstavci „Plnění alternativního schématu povinného snižování spotřeby energie“ vypustit informaci o „kumulovaných úsporách“.

„V plnění závazku kumulovaných úspor za období 2014 – 2016 vznikl v důsledku nízkého plnění závazku nových úspor v letech 2014 a 2015 deficit 22,11 PJ kumulovaných úspor, který bude nutné dohnat zintenzívněním plnění závazku v nadcházejícím období 2017 – 2020.“

Odůvodnění:

Kumulované úspory byly chápány jako součet nových ročních úspor (tedy aktuálně 51,10 PJ, nikoli 272,52 PJ). To je v souladu jak s EED, čl. 7, odst. 1, tak i s EED, čl. 7, odst. 7c). (Jinak by bylo možné započítávat všechny úspory jako by byly dosaženy před 4-mi lety).

IV. DOPORUČUJÍCÍ PŘIPOMÍNKY

1) Přípomínka ke kapitole 3.1.3 Měření a vyúčtování na str. 36

Doporučujeme opravit odkaz na vyhlášku č. 210/2011 Sb., která již byla nahrazena vyhláškou č. 70/2016 Sb.

2) Přípomínka ke kapitole 3.4.1 „Opatření v průmyslu“ (str. 59)

Vypustit větu z prvního odstavce „Přesto je z absolutního pohledu energetická náročnost českého průmyslu stále více než téměř dvojnásobná ve srovnání s průměrem EU-28.“

Odůvodnění:

Dle dat EUROSTATU je energetická intenzita českého průmyslu pod průměrem EU.

3) Přípomínka ke kapitole 3.4.1 „Opatření v průmyslu“ (str. 60)

Doplnit druhý odstavcec „Podle původních odhadů měl OPPIK indukovat 20 PJ nových úspor energie v období let 2014 – 2020. Pro dosažení těchto úspor bude v programu alokováno celkově 20 mld. Tato predikce se nicméně s vysokou pravděpodobností nenaplní. Na základě provedeného hodnocení čerpání prostředků a za předpokladu konstantní úrovně nákladovosti opatření na zvyšování energetické účinnosti se předpokládá v rámci OPPIK dosažení úspor energie na úrovni 9,60 PJ.“ o následující větou: **„Hlavním důvodem takto nízkých předpokládaných úspor energie je omezení alokace pro tzv. velké podniky, které výrazně snižuje absorpční schopnost prioritní osy 3.2 (úspory energie) a dle vyhodnocení dosud podaných žádostí také výrazně zhoršuje nákladovou efektivitu dosahovaných úspor energie.“**

Odůvodnění:

Nelegitimita 20%ní alokace pro velké podniky v OPPIK.

4) Přípomínka k příloze 2, listy opatření 1.10 „Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie - Program EFEKT (2014 – 2016)“ (str. 107)

Část efektivita formulovat následovně „Opatření je jednoznačně efektivní, jelikož přispívá ke zvyšování úspor energie a snižování energetické náročnosti při vynaložení relativně malých **měrných** nákladů.“

Odůvodnění:

Soulad s vyzněním tabulky dosažených úspor v letech 2014-2016 z Přílohy 1, neboť Program EFEKT v daném období nedisponoval stejným prostředkům.

5) Připomínka k příloze 2, listy opatření 1.11 „Státní program na podporu úspor energie - Program EFEKT 2 (2017 – 2021)“ (str. 108)

Část popis opatření doplnit ve výčtu příkladů podporovaných aktivit o „• výměnu a rozsáhlé šíření informací o osvědčených postupech v oblasti energetické účinnosti v souladu s naplňováním Čl. 17 a Čl. 25 Směrnice.“

Odůvodnění:

Důraz na sesouladění databází a datových podkladů je nutným předpokladem dlouhodobé udržitelnosti energetických úspor.